

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи

« 30 » *серпня* 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ**

для студентів

галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **106 Географія**
освітній рівень **бакалавр**
освітня програма **Урбаністика та міське планування**
вид дисципліни **вибіркова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: **Мельничук Анатолій Леонідович**, кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної та соціальної географії

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__»__
20__р.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__»__
20__р.

КИЇВ – 2022

Розробник: Мельничук Анатолій Леонідович, кандидат географічних наук,
доцент, доцент кафедри економічної та соціальної географії

ЗАТВЕРДЖЕНО
Завідувач кафедри економічної та соціальної
географії

Кісто проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «12» травня 2022 року

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «29» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н.Кр доц. Наталія КОРОГОДА

«29» серпня 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати в студентів здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері територіальної організації соціуму та виробити практичні навички з вибору й обґрунтування рішень щодо її оптимізації. Основний зміст дисципліни ґрунтується на застосуванні сучасних теорій та методів географічного дослідження АТУ із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умов недостатності інформації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування дисциплін «Суспільна географія», «Економічна географія», «Соціальна географія», «Історична географія», «Географія світу: міста та регіони».
2. Знання теоретичних основ суспільної географії, теорій та концепцій просторового розвитку суспільства.
3. Володіння елементарними навичками аналізу просторового розвитку, його стратегування.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Адміністративно-територіальний устрій» є однією із складових підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Урбаністика та міське планування» із спеціальності 106 «Географія». В ній розкриваються особливості структури та розвитку адміністративно-територіального устрою України, його значення для стратегування та планування розвитку території країни та її регіонів, суспільно-географічні основи, концепції, методологія управління територією, аналізу розвитку території, територіальної організації суспільства. Розкрито чинники та ресурсну базу розвитку ОТГ: відмінності людського потенціалу, структури господарського комплексу, гуманітарної сфери, розвитку житлової забудови, екомережі. Розкрито модель формування реформи децентралізації та її впливу на мозаїку територіальних громад та нових районів України.

4. Завдання (навчальні цілі) вивчення дисципліни полягають у:

здатність застосовувати знання щодо адміністративно-територіального устрою у практичних ситуаціях (ЗК1)

здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні у контексті розвитку місцевого самоврядування та АТУ (ЗК11);

здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу АТУ України (СК2)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	концепції АТУ	Лекція семінарське заняття, самостійна робота		
1.2	методологію суспільно-	Лекція, самостійна		

	географічного дослідження розвитку АТУ	робота		
1.3	методики суспільно-географічного дослідження розвитку АТУ, методи аналізу розвитку АТУ	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	виступи на семінарських заняттях, виконання творчих робіт, дискурс, залік	До 45%
1.4	методики планування оптимальної організації території	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.5	законодавчу та нормативну базу формування та розвитку АТУ	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.6	інформаційне забезпечення формування та розвитку АТУ	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.7	ресурсний потенціал регіону	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота		
1.9	геодемографічне забезпечення розвитку АТУ	Лекція, самостійна робота		
1.8	концепцію реформи АТУ в Україні	Лекція, самостійна робота		
1.9	історико-географічні передумови реформи АТУ	Лекція, самостійна робота		
1.10	сучасний АТУ України	Лекція, самостійна робота		
2.1	володіти способами і прийомами розробки документів проєктування АТУ	семінарське заняття, самостійна робота		
2.2	володіти методами збору первинних даних, підбору матеріалів для обґрунтування просторового розвитку та управління ним	семінарське заняття, самостійна робота		
2.3	володіти навичками застосування методів суспільно-географічного аналізу розвитку АТУ України	семінарське заняття, самостійна робота		
2.4	розробляти пропозиції щодо напрямів розвитку Столичного регіону	семінарське заняття, самостійна робота	виступи на семінарських заняттях, виконання творчих робіт, дискурс, залік	до 30%
2.5	визначати економічну та соціальну ефективність АТУ	семінарське заняття, самостійна робота		
2.6	давати оцінку відповідності АТУ напрямам розвитку території	семінарське заняття, самостійна робота		
3.1	комунікація: вироблення у студентів практичних навиків комунікації	семінарське заняття	виступи на семінарських заняттях, дискурс, залік	до 5%
автономність та відповідальність: продемонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні та/або управлінські рішення при:				
4.1	аналізі та прийнятті рішень щодо	семінарське заняття	виступи на	до 5%

аналізу та оцінки ефективності АТУ		семінарських заняттях, виконання творчих робіт, дискурс, залік	
------------------------------------	--	--	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	4.1
	Програмні результати навчання																	
Пояснювати особливості організації географічного простору(Р03)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання письмових контрольних робіт, виступів на семінарських заняттях, заліку.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1 – 1.10 (знання)** – до 45%;
- результати навчання – **2.1-2.3 (вміння)** - до 15%;
- результати навчання – **2.4-2.6 (вміння)** - до 30%;
- результати навчання – **3.1 (комунікація)** - до 5%
- результати навчання – 4.1 (**автономність та відповідальність**) – до 5%

7.1. Форми оцінювання студентів

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна заліком.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні роботи на семінарських заняттях та виконанні тематичних контрольних робіт.

Організація оцінювання: Робота на семінарських заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення семінарських занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у тестовій формі.

Умови допуску до заліку: рекомендований мінімум для допуску до заліку – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (*рекомендований мінімум*) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до заліку є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі заліку проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час заліку – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (*60% максимальної кількості балів, відведених на залік*).

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/ п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінарські заняття	самостійна робота
1	Науково-методологічні засади формування АТУ	2		4
2	Трансформація АТУ на історико-географічних зрізах розвитку території України. Історико-географічне районування території України	2	2	8
3	Інформаційна база вивчення АТУ	2		3
4	Європейський досвід запровадження номенклатури територіальних одиниць для статистики (NUTS) та перспективи для України	2		7
5	Схеми макроекономічного районування території України	2	2	6
6	Суспільно-географічні засади визначення спроможності територіальних громад	2	2	6
7	Ресурсна база розвитку територіальних громад в Україні	4	2	8
8	Місцеве самоврядування в системі реформи адміністративно-територіального строю в Україні. Правова база реформи АТУ в Україні	2		4
9	Формування ОТГ у 2015-2020 рр.	2		2
10	Мережа нових адміністративних районів України. Основні співвідношення нових одиниць АТУ України	2	2	4
11	Ефективність АТУ України	2	2	2
Всього		24	12	54

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **24 год.**

Практичні заняття - **12 год.**

Самостійна робота – **54 год.**

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основні:

1. Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. Суспільно-географічне районування України: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2000.
2. Гнатюк О., Мельничук А. Територіальні закономірності змін адміністративного устрою України. Український географічний журнал. 2020 (3). С. 46-55.
3. Tabuchi T. Historical trends of agglomeration to the capital region and new economic geography. Regional Science and Urban Economics. Volume 44. 2014. pp. 50-59.
4. Udovychenko V., Melnychuk A., Gnatiuk O., Ostapenko P. Decentralization reform in Ukraine: assessment of the chosen transformation model. European Spatial Research and Policy, 2017, Vol. 24(1), pp. 23-40. DOI: <https://doi.org/10>
5. Пістун М.Д., Мельничук А.Л. Сучасні проблеми регіонального розвитку України. Київ: Київський університет, 2013.

Додаткові:

1. Fujita, M., Krugman, P., Mori, T., On the evolution of hierarchical urban Systems // European Economic Review, 1999.43, 209-251.
2. Денисенко О.О. Процеси метрополізації: світогосподарський аспект. Київ: Інститут географії НАН України, 2012.
3. Дмитрук О. Ю. Урбанізовані ландшафти: теоретичні та методичні основи конструктивно-географічного дослідження. Київ: Обрії, 2004. 239 с.
4. Доценко А. І. Концепція розселення населення. Київ: РВПС України НАН України, 2008. 72 с.
5. Закон України «Про столицю України - місто-герой Київ». Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/401-14>
6. Іщук С.І., Гладкий Щ.В. Київський столичний регіон: його межі, функції та напрями розвитку. Економічна та соціальна географія. 2013. Вип. 1(66) С. 21-31.
7. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація : монографія. Київ : Принт Сервіс, 2014. 132 с.
8. Пилипенко І.О. Суспільно-географічна периферія: концепція, параметризація і делімітація: монографія. Херсон: Грінь ДС, 2015.
9. Пістун М. Д. Суспільно-географічне районування України. Київ: ВПЦ «Київський університет», 1999. 41 с.
10. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи. В. С. Куйбіда, В. А. Негода, В. В. Толкованов. Київ: Крамар, 2009. 170 с.
11. Melnychuk A., Gnatiuk O. Regional identity and the renewal of spatial administrative structures: The case of Podolia, Ukraine. Moravian Geographical Reports, 2017. 26 (1), 42-54.
12. Gnatiuk O., Melnychuk A. Identities with historical regions – are they adapting to modern administrative division? The case of Ukraine. European Spatial Research and Policy, 2019, Vol. 26(1), pp. 175-194.
13. Мельничук А.Л., Ганіченко К.В. П'ять років формування об'єднаних територіальних громад в Україні: ефективність та ефекти адміністративного завершення етапу реформи на прикладі Київської області. Науковий Вісник Херсонського державного університету. Географічні науки. 2020, № 12. С. 17-24.